

Bl. Marek z Aviana, kapucín, ktorý pomohol zachrániť Viedeň pred Turkami

Branislav Krasnovský

17. novembra 2023   ✝ *Cirkev História*

Oslavovať 17. november alebo radšej bl. Mareka z Aviana?

Sedemnásteho novembra si na Slovensku opätovne pripomínáme kľúčový a neustále omieľaný sviatok novodobej Slovenskej republiky po roku 1989 – „Nežnú revolúciu“. V televízii budú politici a ďalšie osobnosti slovenského politického a kultúrneho spektra opätovne rečníť o význame tohto sviatku, vďaka ktorému sme sa stali slobodnými, zaradili sa opäť do rodiny demokratických štátov a vďaka ktorému dnes môžeme poslúchať dobre mienené rady z Bruselu a vychutnávať si progresívne a liberálne hodnoty.

Na televízne obrazovky sa opäť dostanú aj mnohí mastodonti slovenského politického života, ktorí sa angažovali po roku 1989. Budú spomínať ako odvážne búrali komunistický režim a bojovali za naše blaho a slobodu. Ja osobne sa najviac teším na múdra, ktoré bude sypať z rukáva František Mikloško, pôsobiaci v slovenskej politike od roku 1989. František Mikloško je zaujímavý aj tým, že patrí ku garnitúre slovenských politikov, ktorí sa v rokoch 1989 – 1993 staval vlašne a až odmietavo k predstave existencie samostatného Slovenska. Keď však samostatné Slovensko vzniklo, politický priestor samozrejme neopustil.

Veru tak, František Mikloško vždy kráčal s duchom doby. V rokoch 1989 – 1993 usilovne pomáhal budovať v ČSFR Havlov kult, nabádal k zodpovednosti a po vzniku samostatného Slovenska v roku 1993 prežil vo vedúcich pozíciách KDH až do roku 2016, keď sa hnutie pod vedením Figeľa pod ťarchou mnohých politických a finančných škandálov konečne nedostalo do parlamentu. KDH zmizlo až do roku 2023 z vrcholnej slovenskej politickej scény, no v roku 2023 František Mikloško zacítil novú šancu, dostal sa na kandidátku hnutia a následne vďaka voličom aj do parlamentu. Takže dnes môže opäť sypať svoje múdra slovenskej spoločnosti rovnako zodpovedne ako gazdina sype zrno svojim sliepkam.

Václav Havel, princ Charles, dnes britský panovník Karol III. a Klaus Schwab v Davose v roku 1992 na zasadnutí Svetového ekonomického fóra

zdroj: wikimedia commons

Pokiaľ politici budú vystupovať na televíznych obrazovkách a rečníť o význame 17. novembra, bežní a normálni občania, ktorí už našťastie začínajú byť imúnni voči takémuto typu politického tárania, sa budú tešiť, že majú o jeden deň dlhší víkend. Ja, ako zodpovedná osoba, budem tiež 17. november sláviť. Samozrejme, nebude to žiadna „Nežná revolúcia“, ale pripomeniem si sviatok jedného z najsympatickejších talianskych kapucínov, blahoslaveného Mareka z Aviana.

Kapucín bl. Marek z Aviana svojimi modlitbami a diplomatickými aktivitami posilnil politický význam Svätej ligy, zloženej z kresťanských štátov Európy, čím výraznou mierou pomohol nielen zachrániť v roku 1683 Viedeň pred dobytím osmanskými Turkami, ale podpísal sa aj na zlomení osmanskej hrozby v Európe.

Mladík, ktorý chcel umrieť pri christianizácii moslimov

Marek z Aviana, vlastným menom Carlo Domenico Cristofori sa narodil 17. novembra 1631 v mestečku Aviano vo Furlansku (v tom čase súčasť Benátska), na severovýchode dnešného Talianska a zomrel 13. augusta 1699 vo Viedni na rakovinu. Keď sme približne pred mesiacom vykonali púť do Riese, aby sme vzdali úctu sv. Piovi X. (v Riese boli vystavené jeho ostatky), jednému z najvýznamnejších pápežov v histórii katolíckej Cirkvi, pri ceste na Slovensko sme navštívili aj Aviano, kde sa bl. Marek narodil (<https://christianitas.sk/putovanie-za-ostatkami-sv-pia-x-reportaz-z-pute-slovenskych-tradicnych-katolikov-do-jeho-rodneho-mesta-druha-cast-dokoncenie/>).

Carlo Domenico Cristofori získal vzdelanie na jezuitskom kolégiu v Gorici. Bol zbožným katolíkom, ktorý sa obával tureckej expanzie a moslimského tlaku. V roku 1647, keď Benátčania, Janovčania a Pápežský štát bojovali proti Turkom vo východnom Stredomorí, sa vo veku 16 rokov vybral na Krétu, aby vykonával apoštolát medzi moslimami, ktorí sa na ostrove dočasne usadili. Bol pripravený stať sa aj mučeníkom. Na svojej ceste však zavítal do kapucínskeho kláštora v Capodistrii, na čele ktorého stál predstavený, ktorý poznal rodinu Cristoforovcov. Tomu sa podarilo presvedčiť mladého chlapca, aby sa vrátil domov, dokončil si vzdelanie a nezarmucoval rodičov.

Podobizeň bl. Mareka z Aviana z neskoršieho obdobia

zdroj: wikimedia commons

Mladý Carlo Domenico poslúchol kapucínskeho predstaveného a vrátil sa domov. Inšpirovaný kapucínmi a ich zbožnosťou však pocítil túžbu stať sa jedným z nich. V roku 1648 sa začal jeho noviciát a v roku 1649 zložil prvé sľuby. Stal sa Fra Marcom d'Aviano. Začal usilovne študovať teológiu a v roku 1655 bol v Chioggi vysvätený za kňaza. Časom sa stal jedným z najvýznamnejších kazateľov v Benátsku a chýr o ňom sa veľmi

rýchlo rozšíril aj do ďalších talianskych mestských štátov. Od roku 1664 kázal už aj za hranicami Benátska, najmä v oblasti dnešného Južného Tirolska. V roku 1672 sa stal predstaveným kláštora v Bellune, kde napravil rozhárané pomery a od roku 1674 pôsobil v kláštore v Oderze.

V roku 1672 sa v jeho živote uskutočnil prvý zázrak. Vypovedal mníšku, ktorá bola asi 13 rokov pripútaná na lôžko. Mniška sa zázračne uzdravila a tento chýr sa čoskoro rozšíril nielen po okolí, ale dostal sa až do Viedne, kde vtedy vládol Leopold I. Panovník napísal Marekovi z Aviana list, v ktorom ho požiadal, aby navštívil Viedeň. Dôvodom bola skutočnosť, že manželka cisára Leopolda I. nemohla porodiť syna, a cisár dúfal, že prítomnosť zbožného kapucína a jeho modlitby mu pomôžu, aby získal syna. Marek z Aviana do Viedne prišiel, a keď manželka Leopolda I. porodila prvého syna, stal sa v roku 1680 blízkym poradcom rakúskeho cisára.

V roku 1681 zaviedli misijné a diplomatické dôvody bl. Mareka z Aviana do Francúzska, Flámska a Vestfálska. V tom istom roku sa udial ďalší zázrak bl. Mareka z Aviana – zo smrteľnej choroby vyzdravela šľachtická Clara Elisabeth von Manderscheid-Blankenheim z Liège.

Habsburgovci a Svätá Liga - ochrana Európy pred moslimskou hrozbou

Cisár Leopold I., na ktorého dvore začal bl. Marek z Aviana pôsobiť, patril k najvýznamnejším rakúskym cisárom. Na jeho pleciach spočívala ťarcha vojen s osmanskými Turkami, ktorí po skončení tridsaťročnej vojny v roku 1648 zosilnili tlak na vyčerpanú Európu s cieľom poraziť Habsburgovcov. Turci ohrozovali v polovici 17. storočia celé územie Slovenska.

Málokto vie, že pri Zlatých Moravciach neďaleko obcí Vozokany a Tesárske Mlyňany sa uskutočnila v dňoch 26. –27. augusta 1652 bitka, v ktorej sa zrazilo 1300 katolíckych vojakov s približne 4000 tureckými vojakmi, ktorí rabovali v tom čase v Ponitří. V boji hrdinsky padla štvorica grófov z rodu Esterházyovcov (František Esterházy, nar. 1617 v Bratislave, Tomáš Esterházy, nar. 1625 v Beckove, Gašpar Esterházy, nar. 1628 v Beckove a Ladislav Esterházy, nar. 1626 vo Viedni).

Dodnes sa na mieste bitky nachádza bronzová socha leva na mramorovom podstavci z roku 1896, ktorá je oslavou katolíckeho víťazstva. Súčasťou sochy je aj tabuľa s latinským textom:

ANNO 1652 HI QVATVOR ESZTERHAZII IN CAMPO NAGY-VEZEKENENSI IN CONFLIKTV INTER 1300 CHRISTIANOS ET 4000 TVRCAS HABITO OCCVBVERVNT IN QVO EX CHRISTIANIS INTERREPTI SVNT 48 EX TVRCIS 800 ET OCCASIONE ILLA LIBERATI CAPTIVI PER TVRCAS DUCTI 150 AD SVA CVM COMITIVA REVERSI. (Roku 1652 títo Esterháziavci padli na veľkovozokanskom poli v boji medzi 1300 kresťanmi a 4000 Turkami, v ktorom boli zabití 48 kresťania a 800 Turkov. Pri tejto príležitosti bolo vyslobodených 150 zajatcov vedených do Turecka.)

V polovici 17. storočia Turci trvale ohrozovali územie celého Slovenska, žiaľ v roku 1663 sa im podarilo obsadiť, napriek heroickému odporu katolíckych vojakov, aj významnú protiosmanskú pevnosť v Nových Zámkoch. Hrdinstvo katolíckych vojakov však umožnilo podpísať s Turkami dohodu, na základe ktorej mohla zdecimovaná posádka pod svojimi zástavami a za zvuku svojho bojového pochodu pevnosť opustiť.

Pamätník pri Vozokanoch

zdroj: wikimedia commons / Panoramio

Turci následne ďalej postupovali v strednej Európe, napriek hrdinskému odporu cisárskych habsburských vojsk. Ak by sa Turkom podarilo obsadiť Viedeň, znamenalo by to rozbitie nielen Habsburskej monarchie, ale aj posilnenie francúzskeho vplyvu v nemeckých štátoch a pravdepodobne aj priame ohrozenie Vatikánu. A pád Vatikánu v 17. storočí by mohol mať katastrofálny dopad na ďalšiu existenciu katolicizmu v Európe.

Viacerí historici tvrdia, že slabinou cisára Leopolda I. bola jeho nerozhodnosť. Zbožný cisár sa často pri politických a ekonomických plánovaniach nevedel rozhodnúť ako ďalej pokračovať, pocit zodpovednosti mu zväzoval ruky. Kapucín Marek z Aviana, jeho blízky dôverník a poradca, mu dokázal vždy veľmi dobre poradiť pri riešení politických, ekonomických, vojenských či cirkevných problémov. Pokiaľ si cisár „*hamletovský zúfal*“, zbožný kapucín dokázal nájsť riešenie, odstrániť cisárovo pochybnosti, škrupule a paralyzovanosť a podnietiť cisárovu schopnosť konať.

Diplomatický takt a potenciál Mareka z Aviana neunikol ani pozornosti pápeža Innocenta XI. Ten vymenoval Mareka z Aviana za svojho osobného vyslanca u cisára Leopolda I. Vynikajúci kapucínsky kazateľ, znalec ľudských duší a šikovný diplomat dokázal nemožné. Zohral kľúčovú úlohu pri riešení vzájomných sporov medzi jednotlivými katolíckymi krajinami a podarilo sa mu dokonca presvedčiť dlhodobých rivalov – Benátsko a Janov –, aby zabudli na svoje spory a pridali sa opäť k vznikajúcej Svätej lige kresťanských štátov, ktorej cieľom bolo zlomiť tureckú moc a zbaviť Európu tureckej hrozby.

Podobizeň cisára Leopolda I. na obraze Benjamina von Block

zdroj: wikimedia commons

K Svätej lige sa postupne pridali aj ďalšie štáty, takže napokon boli jej členmi nielen Rakúsko a Poľsko či talianske štáty, ale tiež Španielsko, Portugalsko a Rusko, ktoré uzavrelo spory s Poliakmi a zaútočilo na Turkov v severnom Čiernomorí (Krym, územia pod nadvládou Tatárov na dnešnej Ukrajine), čím prinútilo Turkov rozdeliť svoje sily.

Ďalším z výrazných úspechov bl. Mareka z Aviana pri budovaní Svätej ligy bol jeho vplyv na mnohých francúzskych šľachticov, ktorí napriek odporu Ľudovíta XIV. (ten vnímal Habsburgovcov ako prekážku pri budovaní francúzskej dominancie v Európe a želaný si rakúsku porážku), vo veľkých počtoch začali vstupovať do vojsk Svätej ligy. Francúzski šľachtici, napriek zákazu svojho panovníka, teda bojovali a umierali pri Viedni, aby moslimovia nezvíťazili nad katolíkmami. Do radov Svätej ligy nevstúpili iba Angličania a Švédi, ktorých protikatolícka nenávisť priviedla až k tomu, že sa otvorene postavili na stranu moslimov.

Tlak moslimov na katolícku Európu vyvrcholil spomenutým útokom na Viedeň v roku 1683. Turci zorganizovali obrovskú armádu, a táto kampaň ich stála obrovské množstvo financií. O bitke pri Viedni v septembri 1683, ktorej sa bl. Marek z Aviana osobne zúčastnil, už bolo napísaných mnoho článkov, aj na našom portáli Christianitas.sk sme sa téme venovali podrobnejšie, pre lepšie osvieženie pamäti dávam do pozornosti článok kolegu redaktora Karola Gazdíka: <https://christianitas.sk/bitka-pri-viedni/>.

Marekovi z Aviana sa podarilo pred rozhodujúcou bitkou presvedčiť dôstojníkov katolíckych vojsk, aby súhlasili s tým, že v bitke bude spojeným katolíckym vojskám veliť poľský kráľ Ján Sobieski. Turci utrpeli zdruvujúcu porážku, ktorá nakoniec v priebehu približne 250 rokov znamenala úplné rozbitie Osmanskej ríše, pričom spod nadvlády Turkov sa oslobodil celý Balkán a neskôr aj severná Afrika, Kaukaz a čiastočne aj Stredná Ázia.

Ukážka z filmu *Bitka pri Viedni* režiséra Renza Martinelliho z roku 2012

zdroj: youtube.com

Po porážke Turkov pri Viedni sa bl. Marek z Aviana zúčastnil ďalšieho ťaženia habsburskej armády a armád Svätej ligy na Balkáne. Spovedal, poskytoval duchovnú útechu umierajúcim katolíckym vojakom a slávil sväte omše až po víťazstvo pri Belehrade v roku 1688. Vždy si zachovával svojho katolíckeho zapáleného ducha. V Belehrade svojou autoritou zabezpečil, že katolícke jednotky nezmasakrovali niekoľko stoviek moslimských vojakov, zvíťazili nad svojou pomstychtivosťou a prejavili katolícke milosrdenstvo.

Po smrti pápeža Innocenta XI., ktorý bol tiež motorom Svätej ligy, sa až do roku 1697 ďalší postup katolíckych vojsk na Balkáne zastavil a obnovil sa až po víťazstve Eugena Savojského v bitke pri Zente; do roku 1720 boli Turci dočasne vytlačení z územia takmer celého Balkánu (po roku 1740 sa im podarilo časť balkánskych území získať opäť pod svoju kontrolu).

Bl. Marek z Aviana zomrel na rakovinu 13. augusta 1699 vo Viedni. Pochovaný je vo viedenskom Kapuzinerkirche, kde sú pochovaní aj mnohí habsburskí cisári. Býva zobrazovaný v kapucínskom habite s krucifixom v pravej ruke (atribút zasväteného života). Oceňovaný je ako hrdina protitureckých vojen, v Rakúsku a Taliansku vyšlo množstvo kníh o živote tohto sympatického kapucína. Podľa rakúskeho kardinála Theodora Innitzera je bl. Marek z Aviana jedným zo záchrancov katolíckej civilizácie. Od roku 1935 stojí pred kapucínskym kostolom vo Viedni socha bl. Mareka z Aviana, ktorú vytvoril sochár Hans Mauer.

V roku 1935 premenovali bývalú ulicu Schwangasse v prvom viedenskom obvode na Marco-d'Aviano-Gasse. Ulička leží medzi Neuer Markt, kde sa nachádza kapucínsky kostol a Kärntner StraÙe.

Kapucínsky kostol vo Viedni zdroj: youtube.com

Beatifikačný proces Mareka z Aviana sa začal 10. decembra 1912; blahorečenie uskutočnil 27. apríla 2003 pápež Ján Pavol II. V upravenom cirkevnom kalendári po II. vatikánskom koncile sa jeho sviatok slávi 13. augusta, tradiční katolíci, ktorým nevyhovuje chaos v cirkevnom kalendári, slávia jeho sviatok, dnes, 17. novembra, na jeho narodeniny.

***

Modlitba bl. Mareka z Aviana

Ja, slabé a nehodné stvorenie, kľáčim pri Tvojich nohách Pane Ježišu Kriste a vyznávam s intenzívnou bolesťou a s dušou plnou zmätku svoje nespočetné nedbalosti a hriechy, ktorých som sa v živote dopustil.

Urazil som Ťa, ó môj Bože, urazil som Ťa a z hĺbky srdca sa kajám.

V živej nádeji na Tvoju svätú pomoc som pevne rozhodnutý radšej zomrieť ako spáchať jediný smrteľný hriech. Nekonečne ľutujem svoje hriechy, najmä preto, lebo som Ťa nimi urazil, môj nekonečne dobrý a milujúci Bože, ktorého chváliť a velebiť a ktorému vzdávať vďaku by nemalo prestať žiadne živé stvorenie. Amen

URL adresa článku: <http://christianitas.sk/bl-marek-z-aviana-kapucin-ktory-pomohol-zachranit-vieden-pred-turkami/>